

ธรรมานุศาสน์

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

สังฆคุณ (คุณของพระสงฆ์)

ความหมายและคุณค่าของสังฆคุณ ๘

พระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบเป็นหลักสำคัญมากในการสืบต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูง โดยจัดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ คุณของพระสงฆ์โดยสรุปมี ๘ ประการ เรียกว่า “สังฆคุณ” คือ

๑. **สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ** แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีแล้ว หมายถึง พระสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติตามทางสายกลาง (มัชฌิมปฏิปทา) ไม่หย่อนนั้ก ไม่ตึงนั้ก ปฏิบัติไม่ถอยหลัง ปฏิบัติกลมเกลียวกับพระศาสดา ไม่ปฏิบัติเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

๒. **อุชุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ** แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติตรง หมายถึง ไม่ปฏิบัติเป็นคนลวงโลก ไม่มีมายาสาไถย ปฏิบัติมุ่งตรงต่อข้อปฏิบัติ อันยังสัตว์ให้ถึงพระนิพพาน ปฏิบัติตรงต่อพระศาสดา และเพื่อนพระสาวกด้วยกัน ไม่มีข้อลี้ลับที่จะปิดบังอำพรางไว้ในใจ

๓. **ญายุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ** แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติถูกทาง หมายถึง ปฏิบัติไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักคำสอนของพระศาสดา ไม่ผิดไปจากธรรมเนียมอันดีงาม ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบแบบแผน

๔. **สามีจิปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ** แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติสมควร หมายถึง สมควรที่จะได้รับความเคารพนับถือ เป็นผู้ปฏิบัติตั้งอยู่ในสังวร ปฏิบัติเป็นผู้ตื่นอยู่ คือรู้ถึงเหตุการณ์อันเป็นไปอยู่ ไม่มมงาย รู้จักประพฤติกิริยาทางกาย และวาจาต่อผู้อื่น โดยไม่ทะนงตน มีใจหนักแน่น เผื่อแผ่ มีใจกว้าง ไม่คับแคบ

๕. **อาหุเนยฺโย** แปลว่า เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย หรือผู้ควรแก่ของค่านับ หมายถึง ผู้ที่สมควรได้รับของถวายและได้รับการแสดงความเคารพด้วยเครื่องสักการะเนื่องในเทศกาลต่าง ๆ

๖. **ปาหุเนยโย** แปลว่า เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ หมายถึง พระสงฆ์สาวกเป็นผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง และเป็นผู้ปฏิบัติสมควรแล้ว ไม่ว่าท่านจะใคร่จะไปสู่ที่ใด ย่อมยังประโยชน์สุข และประโยชน์เกื้อกูลให้เกิด ณ ที่นั้น ผู้เลื่อมใสจึงเปิดประตูบ้านต้อนรับด้วยความปิติ ที่ได้พบเห็น อันถือเป็นมงคลในชีวิตอย่างหนึ่ง

๗. **ทกขิณียโย** แปลว่า เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน หมายถึง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้บริสุทธ์ สมควรที่จะได้รับของบริจาคตาน (ทักษิณาทาน) และจะต้องได้รับผลดีอย่างแน่นอน

๘. **อลุชลิกรณียโย** แปลว่า เป็นผู้ควรแก่การกราบไหว้ หมายถึง พระสงฆ์สาวกของ พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้บริสุทธ์ ย่อมตั้งอยู่ในฐานะที่ควรแก่กระทำอัญชลี คือการกราบไหว้ให้ความเคารพ ยกย่อง

๙. **อนุตตรํ ปุณฺณุกเขตต์ โลกสฺส** แปลว่า เป็นเนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก ไม่มีเนื่อนาบุญอื่น ยิ่งกว่า หมายถึง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร และเป็นผู้บริสุทธ์ สมควรได้รับการกราบไหว้บูชาแล้วการบริจาคตานแก่ท่าน ย่อมมีอานิสงส์มาก ดุจผืนนาที่มีดินดีสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยอันเป็นธาตุอินทรีย์ เมล็ดพืชที่หวานหรือปลูกลง บนผืนดินนี้ย่อมผลิตผลอย่างสมบูรณ์เต็มเม็ดเต็มหน่วย พระสงฆ์สาวกเหล่านี้จึงเป็นปฏิคาหก (ผู้รับ) ที่ยอดเยี่ยม เป็นที่ปลูกฝังความดีงามและเป็นที่รักษาไว้ซึ่งความดีงามทั้งปวง

พระสงฆ์สาวกที่มาในบทสังฆคุณ ๙ บทนี้ ท่านหมายเอาพระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล ซึ่งท่าน เหล่านี้ล้วนตั้งอยู่ในมรรคผลทั้งสิ้น คือ

คู่ที่ ๑ คือ พระโสดาปัตติมรรค พระโสดาปัตติผล

คู่ที่ ๒ คือ พระสกทาคามีมรรค พระสกทาคามีผล

คู่ที่ ๓ คือ พระอนาคามีมรรค พระอนาคามีผล

คู่ที่ ๔ คือ พระอรหันตมรรค พระอรหันตผล

